

De Eraut

van de

Bereformeerde Kerken in Nederland.

Het auteursrecht van den inhoud van dit blad wordt verzekerd overeenkomstig de wet van 26 Juni 1881 (Staatsblad No. 124).

Zondag 5 Juli 1896. No. 967.

Dit blad wordt geregeld des Vrijdags aan de geabonneerden verzonden. Bijdragen van medewerkers, ingezonden stukken en alles wat verder den inhoud van dit blad betreft, te adresseren aan de REDACTIE. Abonnementen en Advertenties aan den Uitgever J. A. WORMSER; Bureau N. Z. Voorburgwal 44, te Amsterdam. Inzendingen die later dan Donderdag's namiddags te 12 uren worden ontvangen kunnen voor het nummer van die week niet meer in aanmerking komen.

Abonnementprijs franco aan huis, per drie maanden f 1.20. Afzonderlijke nummers aan het Bureau 10 Cent. Abonnementen worden aangegomen door alle Boekhandelaren, Postdirecteuren enz. en aan het Bureau te Amsterdam. Advertenties: van 1 tot 6 regels 90 Cent; voor elken regel meer 16 Cent. Aanvragen en vermelding van liefdagaven en Verslagen van Vereenigingen 10 Ct. p. regel.

Van de gemeene Gratie.

XL.

Alzo verzoonde de de Heere van daar over de gansche aarde. En zij hielden op, de stad te bouwen. Gen. 11:8.

De indeeling van het menschelijk geslacht in drie rassen, naar het drietal van Noachs zonen, klopt oogenslachtelijk niet, althans niet met de noodige juistheid, op de onderscheidenheid van rassen, die we feitelijk op aarde vinden. Want wel kan men in het gemeen zeggen, dat de groote Indo-Germaansche volkerenkring, de Semitische volkerengroep, en de bevolking van Afrika eenigermate een indeeling opleveren, die met die van de zonen van Japheth, de zonen van Sem en de zonen van Cham overeenstemt; maar hiernaast is men van het gedring niet af. Behalve deze drie volkerengroepen toch stuit men nog op die machtige groep, die Mongolie, China, Japan, Annam en Siam omvat; voorts op het groote Maleische ras, dat we uit onze Indien en een deel van Afrika kennen; hierbij komt dan nog het ras der Amerikaansche Indianen, om nu van de Azteken en kleinere groepen niet te spreken; terwijl ook niet onopgemerkt mag blijven, dat in Afrika zelf lang niet al wat zwart en donkerkleurig is, zich herleiden laat tot éénzelfde hoofdtype. Op deze indeeling der natien en volkeren komen we bij het bespreken van de volkerentafel uit Gen. 10 terug; maar reeds thans wenschen we toch uit te spreken, hoe, in verband met ons vorig artikel, de driestelling naar Sem, Cham en Japheth, er volstrekt niet met noodzakelijkheid toe leidt, om slechts drie rassen aan te nemen. Huwena ook nu nog een Schot met een Spaansche, dan niet men zelden, hoe uit zulk een huwelijk drie soorten van kinderen geboren worden, het ééne blond met blauwe oogen, het andere zwart met donkere oogen, en het derde uit beiden gemengd. Zoodoende kon ook uit Sem, Cham en Japheth niet een drietal, maar een negental zeer uiteenlopende menschensoorten zijn voortgekomen, mits men maar onderstelt, gelijk volgens ons voorgaand artikel wel onderstelt mocht worden, dat de drie vrouwen van Sem, Cham en Japheth vrouwen van een eigenaardig type zijn geweest, elk op haar beurt van haar man zeer duidelijk onderscheiden. Bij die onderstelling toch heeft het niets vreemds, dat onder de kinderen van Sem het ééne sterk op Sem leek, het andere juist het type van zijn vrouw droeg, terwijl een derde tusschenin stond. Dit kan dan voorts evenzoo worden aangegomen van de zonen van Japheth en van de zonen van Cham, en hierdoor reeds zou men tot negen wezenlijk onderscheiden soorten van menschen komen. Zelfs is de mogelijkheid niet uitgesloten, dat dit verschil nog breeder uitlep in zoover men niet zelden nu nog ziet, hoe in kleine kinderen soms het ondergeene type van grootvader of grootmoeder weer opleeft, ook waar vader of moeder in niets dit type vertoonde. Wat men in de vogelenwereld soms waarneemt, dat een blankwitte eend en een blauwe waard, toch jongen krijgen met gekleurde of zwarte vederen, berust op hetzelfde verschijnsel. En zoo ziet men dus, hoe op zich zelf het feit, dat Noach slechts drie zonen had, volstrekt niet de mogelijkheid uitsluit, dat de wereld der menschenkinderen zich in negen of zelfs meer groepen of rassen gedeeld hebbe. Hierbij blijft het intusschen opmerkelijk, dat de meer rechtstreeksche afstammelingen van Sem en Japheth van ouds af de geschiedenis van ons menschelijk geslacht beheerscht hebben, en dat Chams nakomelingen nimmer tot betekenis komen konden, terzij de andere rassen, die men buiten deze hoofdgroepen vindt, met uitzondering van de Mongolen, of kwijnen of ondergaan. Doch hierover later meer.

Waarheen men aftaalde was de groote vlakte, die het stroombed van den Tiger en Eufraat uitmaakte, en lag alzo in de richting van het vroegere paradijs. Ons geslacht keerde alzo, door dien trek, naar zijn oorspronkelijke bakermat terug. Ze togen zuidoostwaarts, en kwamen ten slotte in de streek, waar later Babel lag. Nu is het opmerkelijk, dat men zich niet van het hoogland uit naar die vlakte uitbreidde, maar er allen saam henen af-toog. Het ging niet zoo toe, dat de gevestigde families bleven waar ze waren, terwijl alleen de jongere zuidoostwaarts trokken, maar men trok allen saam uit. Het was zoo men wil de eerste volksverhuizing. Een zich verplaatsen van heel ons geslacht. Er bleef niemand in Armenië's hoogland achter. »De gansche aarde, d. i. heel het menschelijk geslacht was eenerlei taal en eenerlei woorden, en zij togen tegen het oosten, en vonden een laagte in het dal Sinear en woonden aldaar.» Een mededeeling waarvan de eenvoudige opvatting is, dat men allen saam derwaarts toog, zonder families achter te laten. We zeggen niet, dat dit uitgesloten was, maar het verhaal duidt dit niet aan, en leidt eer tot de onderstelling van het tegendeel.

Natuurlijk heeft deze groote tocht plaats gehad op ter zekere leiding. In de bergen leefde men, gelijk nu nog in alle berglanden, ingedeeld door de berggeloingen, in kleine groepen saam, en elk diër kleine groepen, zal wel patriarchaal onder een oudvader hebben bestaan. Maar thans, nu men uit de bergen naar de vlakte toog, verviel die splitsing en indeeling, en kwam men allen bijeen te wonen. Dit nu vereischte zeker bestuur, zekere indeeling, zekere regeling, zekere leiding, eerst bij den tocht, en straks bij het zich vestigen in de vlakte van Sinear. Waarschijnlijk ging die leiding uit van de vergadering der oudvaders, die saam een zekeren raad vormden. Van wat nu in dien raad der oudsten besloten werd, versemen we, dat ze ter op bedacht waren, om niet verstrooid te raken; dat ze vreesden uiteen te zullen doelen, als de één hier en de ander daarheen aftoog om te weiden; en dat ze om dit te voorkomen, het besluit namen, om één groote stad te bouwen, binnen wier muren en onder wier kooft heel de bevolking als één man kon blijven samenwonen. Ook besloten ze in die stad een zeer hoog toren op te trekken, wiens opperste tot aan de wolken zou reiken, en wiens hooge spits het middel zou zijn, om de verstrooiden en dolende groepen altoos te doen weten, naar welk punt ze terug hadden te keeren. In de bergen hadden ze natuurlijk, gelijk alle bergvolken nu nog doen, in houten huizen gewoond. Op de bergen staat het hout om te kappen, en ontbreekt meest de steen. Vandaar dat nu nog in de berglanden van Zwitserland, Tyrol, Noorwegen enz. zoo goed als alle woningen, en zelfs de kerken en scholen geheel van hout zijn gebouwd. Men mag dus aannemen dat ook de nakomelingen van Noach op Armenië's hoogland in zulke houten woningen huisten. Thans echter nu ze afgedaald waren naar de vlakte van Sinear, ontbrak dit overvloedige hout, en zoo moesten ze wel naar ander bouw-materiaal omzien. Daarvoor nu bood van oudsher de vlakte om Babel het uitnemendste wat men wenschen kon. De bodem bestond uit vette tichel of klei, waaruit zich uitnemende steen liet bakken, gelijk men nog in de Muzea te Leiden, Loudon, Parijs en Berlijn zulke steenen in menigte zien kan. En behalve die klei of tichel was er overvloedig lijm aanwezig, dat dienst kon doen voor leem of cement. Het was dus volkomen natuurlijk, dat ze aanstonds het besluit namen, om steenen huizen te bouwen; die huizenmassa met een muur te omringen; en in die aldus gevormde stad een toren te bouwen. Zoo lezen we dan, dat ze zeiden: »Komaan, laat ons tichelen, d. i. steenen, strijken, en wel doorbrauden. En de tichel was hun voor steen, en de lijm was hun voor leem of cement. En zij zeiden: Kom laat ons voor een eene stad bouwen, en een toren, welks opperste in den hemel zij, opdat wij niet misschen over de gansche aarde verstrooid worden.»

ons over heelde aarde zouden verspreiden, en zoo heel het aardrijk zouden vervullen. En het was nu tegen dezen last, en tegen deze stellige ordinaantie Gods, dat men lijrechten inging door zijn opzet, om zich niet te verspreiden, niet uiteen te gaan, maar op één kleme plek, in één vlakte, in één reuzenstad, allen saam te blijven. — De werking van en de verantwoordelijkheid voor zulk een zonde te verstaan, is niet licht. Op zichzelf toch kan men vragen: Mochten er dan toch niet zeker aantal gezinnen in de vlakte van Sinear blijven? En indien ja, hoe maakt ge dan uit, wie weg moest en wie moest blijven? En indien dit niet uit te maken is, bij wien lag dan schuld, en hoe maakt ge die schuld uit? Met enkel op de persoonlijke zonde van dezen en geenen te letten, komt ge er dan ook niet. Integendeel, de hier begane zonde was een kwaad, dat uit den boezem van heel het toren levend geslacht was opgekomen. Hun leidlieden hadden het geformuleerd, en de menigte was willig om het uit te voeren. Er was hier sprake van een beweging der gemoederen, van een allesbeheerscherende prikkelende aandrift. — Toen onder de Kaapsche Boeren de dusgenaamde »strek« opkwam, groep die neiging om te »strekken« allengs een geheele menigte aan. Die »strek« hield ook later stand, en heeft nog niet uitgewerkt. Nu van achteren gevoeld dat ook ieder, hoe in dien »strek« der Kaapsche Boeren, zonder dat iemand het vermoede, een macht door God gewekt is, die heel de toekomst van Afrika, en ten deele zelfs de geschiedenis der wereld beheerscht. Welnu, zulk een »strek« is juist het tegendeel van wat zich in Sinears vlakte openbaarde. Ook toren moesten ze trekken, maar ze wilden niet, en stelden zich nu uit beginnel en met voorbedachten rade tegen het bezielen van het »trekken« over. Niet »strekken«, maar »blijven« was het wachtoord. En gelijk men nu van achteren wel zal toestemmen, dat de Kaapsche Boeren het bestel Gods zouden weerstaan hebben, indien ze niet waren uitgetogen, evenzoo weerstond het toenmalig geslacht in de vlakte van Sinear dien wil des Heeren, door zich niet te willen verspreiden, maar van het bijeen-blijven in Sinear een wewust opzet, een grondgedachte voor heel zijn samenleven, het richtsnoer voor zijn handeling te maken.

Dat het gebeurde zoo moet worden opgevat, blijkt uit twee opmerkelijke uitdrukkingen, die in het verhaal voorkomen. Voor eerst uit wat in vs. 6 God zegt: »En dit is het wat zij hebben te maken; maar nu zou hun niet afgesonden worden?« en ten tweede uit wat in vs. 4 de menschen roepen: »Laat ons ons eenen naam maken«. Natuurlijk konden ze zich geen naam maken bij anderen; want andere menschen waren er niet. Dat »naam maken« kan alzo niet anders slaan dan op de toekomst, alsof ze zeiden: Laat ons hier een naam grondvesten, die de eeuwen verduurt. Dit nu klopt met de andere uitdrukking: »dit is het begin van wat ze maken willen. Wel terdege spreekt dus uit beide uitdrukkingen het denkbeeld, om door een opgevat plan, om door dien torenbouw van Babel aan het toekomstig menschelijk geslacht de wet te stellen, en het doelwit aan te wijzen waarop men had aan te houden. Er lag in hun spreken een wereldplan, en dat wereldplan, dat rechtstreeks tegen Gods plan met de wereld overstond, was als volgt te omschrijven: Niet te zeer vermenigvuldigen, niet ons over de aarde verspreiden, niet heel de wereld bevolken, maar ons bepalen tot het formeeren van één enkel, betrekkelijk klein volk, en het overige deel der aarde ongebruikt laten.

Neemt ge nu eenzijdig de geschiedenis der volken zooals deze zich nu feitelijk in thans vijf werelddeelen ontwikkeld heeft, en stelt ge daartegen over dat Sinearplanneetje van één kleine groep menschen, in en bij één enkele stad, in het gezicht van één toren samenwonende, dan voelt ge terstond de magtige tegenstelling tusschen de groote, rijke, machtige gedachte Gods, en den kleinzieligen, enghartigen en bekrompen geest, die in dit plan der menschen sprak. Naar het plan Gods zouden allengs alle krachten en gaven, die Hij in ons geslacht had ingelegd, tot de eere zijns Naams in het licht treden; maar volgens dat zelf-zuchtig plan van Babels torenbouw zou dit alles verstikt en te niere gedaan zijn. Naar het plan Gods wordt de overloopende maat vol tarwekorrelen over den breeden akker uitgezaaid, en straks schitteren de velden in de gouden golving der halmen. Maar naar het plan van Sinear zou het zaaiakoren in een muffen kelder besloten zijn, om er te verstikken en te beschimmelen. Zooals het naar den raad en het bestel van den Heere der heerscharen zou gaan,

heeft God zich een Naam gemaakt, en is het de verheerlijking van dien Naam onzes Gods waarop heel de historie van ons geslacht uitloopt. Maar ging het naar Sinears bestel en raad, dan zou de Naam des Heeren overschaduw en verdrongen zijn door den naam van deze God-vergeten kleinzieligheid. Zoo bleek dus genoegzaam, hoe de grondtoon in het hart van hem, die zulk een plan ingaf, niet anders was, dan een zoeken van zich zelf en vijandschap tegen God. Het was niet een vergissing, een verkeerd beleiden raadsdag, maar wel terdege de uiting van een Gode vijandigen zin, die, zonder zich hiervan in alle deelen bewust te zijn, op rechtstreeksche verijdling van Gods raad en op het verhinderen van zijn Koninkrijk zou zijn uitgelopen.

Al geven we dan ook toe, dat niet ieder man en vrouw en kind zich aanstonds het gebod om de aarde te vervullen» zal herinnerd hebben; en al achten we nog veel minder dat een ieder, hoofd voor hoofd bedoelde, opzettelijk tegen deze Goddelijke ordinaantie in te gaan; toch spreekt het van zelf, dat de hoofden en oudsten des volks zeer goed wisten, wat God bevolen had, zoodat ze hun plan niet konden ontwerpen noch doorzetten, zonder opzettelijk en wettende wat ze deden, dien Goddelijken last op zij te zetten en te overtreden. Er lag dus niet alleen schuld, maar wel terdege ook bewuste schuld in. Er werd in Sinears vlakte tegen God gezondigd met opgeheven handen.

Eerst zou worden ons het gewicht en de betekenis van dezen opstand tegen God in Sinears vlakte duidelijk. Het was dwarsdrijven van den mensch tegen zijn God in. Het stellen van onzen wil en onze wijsheid tegen den wil en de wijsheid onzes Gods. En zoo klinkt het dan ook niet meer vreemd, als we nu verder lezen, met wat toorn vol majestieit God dit booze opzet en dit zondig bestaan verijdelde. Natuurlijk is de wijze van het optreden des Heeren menschelijk ingekleed. In eigenlijken zin vaart God niet neder, om het doen der menschen te bezien, want alle dingen liggen naakt en geopend voor het oog Desgeenen met Wica wij te doen hebben. En bovenal hechte men niet te sterk aan dat nedervaren van God, omdat die schulderkenst en vermenging met Heidensche verhalen, daarbij op een dwaalspoor heeft geleid. Onder de Heidenen liep namelijk, onder meer dan één vorm, een verhaal van reuzen of titanen, die het wrevelig en vermetel opzet hadden gesmeed, om de hoogste bergen te beklimmen, en van die hoogste toppen uit, den hemel te bestormen. Met dit verhaal heeft men toen het verhaal van den torenbouw van Babel in verband gezet, omdat daarin gesproken werd van een toren »welks opperste in den hemel zij.« Overmits nu het verhaal van die reuzen of titanen daarmede eindigt, dat de hemelgod met bliksemen nedervaart en de titanen terugvert, heeft men nu de fout begaan, om ook het gebeurde van Sinears vlakte zich voor te stellen, alsof God ware nedergedaald om met bliksem en donder den hemelhoogten toren neer te werpen en te verbrijzelen.

Geheel deze voorstelling echter is met het verhaal van Gen. 11 ten eenemalen onoverzoenlijken strijd. Aandachtige lezing van het verhaal doet zelfs betwijffelen, of de bouw van den toren wel ver was voortgeschreden. Er staat toch duidelijk in vs. 4, dat ze eerst een stad, en pas daarna in die stad een toren wilden bouwen; en daarop volgt in vs. 8 de mededeeling: »En ze hielden op de stad te bouwen.« Die iagrijpende daad Gods heeft dus niet getoed tot tijd en wijle stad en toren volbouw waren, maar trad integendeel tusschenbeide, toen ze pas met den bouw der stad begonnen waren, en toen hoogst-waarschijnlijk de toren nog slechts even boven het fundament verrees. Maar wat veel scherper de aandacht verdient, is, dat er met geen woord gemeld wordt, dat God de stad of den toren vernietigde. Daar staat niets van. Niet van één steen wordt gemeld, dat God dien neerwierp. Er staat alleen dat ze in hun bouwen gestoord werden, en dat ze, tengevolge van die storing, opghielden met bouwen. De majesteit van Gods doen wordt ons dan ook niet geteekend als bestaande in uitzijdend machtvertoon, maar veel eerder als die stille majesteit die de grootste doelen bereikt met de schijnbaar nictigste middelen. Zoo toch staat er: »Kom, laat ons nedervaren, en hun sprake aldaar verwarren, dat een zijlijk de sprake zijns naasten niet hoort« (vs. 7). Met het oog zag men dus niets. Wat er gebeurde, merkte nog begreep men aanvankelijk, en plotseling ontdekten ze, dat ze elkaar vreemd waren geworden in de taal. Ze verston-

elkander niet meer. En wat ze ook deden, om elkander hun bevreemding te kennen te geven, en den slagboom die tusschen hen gevallen was, weg te nemen, ze stonden plotseling als vreemde wezens tegenover elkander. Over dit feit zelf handelen we in een volgend artikel. Doch hier reeds zij opgemerkt, hoe oneindig veel fijner en Goddelijker deze toedracht der zaak is, dan dat men de bliksemen of een tornado den toren van Babel laat omverwerpen. Schijnbaar doet God niets. Alleen in de spraakmiddelen komt ongemerkt een kleine wijziging tot stand. En van dit schijnbaar nictig is het onmetelijke gevolg, dat heel de historie der menscheid een gansch anderen loop neemt.

„Neemt mijn juk op u.“

Neemt mijn juk op u, en leert van mij, dat ik zachtaardig ben en nederig van harte; en gij zult ruste vinden voor uwe sielen. Math. 11:29.

Jesus biedt aan de vermoede ziel rust. »Komt tot mij, zoo gaat zijn roepstem vol ontferming uit, komt tot mij, gij allen, gij vermoed en belast zijt, en ik zal u ruste geven.« Dit nu spreekt het hart wel toe, en de door bekommernis en kommer afgetoede ziel strekt zich naar Jesus uit, of ze de ruste, de zalige ruste van hem ontvangen mocht.

Maar hoe het nu te verklaren, dat Jesus, onmiddellijk daarop, den vermoede en belaste weer aan het werk zet, als hij er bijvoegt: »Neem mijn juk op u.« De vermoednis en het gevoel van overbeladenheid was ontstaan door het juk dat men op den hals droeg. Nu werpt Jesus ons dat juk van den hals. Een oogwenk geniet we in dat gevoel van vrijheid en verlossing.

Maar zie, nauwelijks hebben we den hals weer in vrijheid opgestoken, of Jesus schijnt terug te nemen wat hij eerst gaf; want nauwelijks zijn we van het ééne juk verlost en bevrijd, of hij komt aanstonds, om ons een nieuw juk op te leggen. Zouder juk, zou onze leuze zijn.

Maar zoo wil Jesus het blijkbaar niet. En juist aan die vermoednis en belasten, die hij pas van het juk bevrijd heeft, roept hij terstond daarna toe, dat ze juk voor juk hebben in te ruilen, en nu ze van het juk der vermoeidheid bevrijd zijn, zij juk, het juk van Jezus op zich moeten nemen.

Het is zoo, hij voegt er bij, dat zijn juk zacht, en zijn last licht is. Maar het feit als feit blijft dan toch, dat aan de vermoednis en pas bevrijden terstond een nieuw juk wordt opgelegd. Niet zonder juk, maar in de plaats van het juk, waaronder ze zich kronnden, nu het juk van Jezus.

Het juk van Jezus, het zij zoo, maar een juk dan toch. Om dit wel te verstaan, moet ge eerst indringen in de beelidspraak die Jezus besigt. Hij vergelijkt de tobende, de zwogende, de bekommerde, de vermoede schare bij een lange rij van uitgeputte, overbeladene, bijna bezwijkende trekkers. Nu kan de meester die trekkers op tweerlei manier behandelen. Hij kan een harde, ongevoelige meester voor zijn beesten zijn, en dan zal hij hun het juk rauwelings over den kop werpen, kantig en hoekig en scherp als het is, dat het door het vel heensnijdt en den hals wondt. Hij zal den disselboom te kort nemen, dat ze zich de achterpooten stukstooten tegen den wagenkant. Hij zal den wagen met een bovenlast overladen, dat de dieren het bijna niet trekken kunnen. Hij zal hen met den zwaar beladen wagen door het dikke sand jagen. En als ze dan niet voort kunnen, en er bij nederzigen, zal hij den puntigen ossenprikkel in de lendenen steken, en ze striemen met de ruwe lederen zweep. Maar er kan ook een ander meester zijn, een rechtvaardige, die het leven zijner dieren kent. Die het juk aan de kanten afslijpt, en het met een wollen lap onwoudeft op de huid van het diër legt. Die den disselboom lang neemt, opdat ze de achterpooten vrij kunnen uitslaan. Die den wagen niet zwaarder belast dan zijn beest met gemak trekken kunnen. Die het met dien lichten last drijft op een harden gladde steenweg, waarop de wielen van heel rollen. En die onderwijl naast zijn wagen gaat, of voor zijn ossen uilooft, om ze met goede toespraak te bemoeiigen. Welnu, naar dat beedil wij Jesus zeggen, dat hij de schare van onder de harde meesters wegroept, en roept naar zich, opdat hij ze voor den wagen zijner glorie spanne, en ze onder zijn juk blij en moedig den weg doe vervolgen.

Zoo nu zult ge de beeloding van dat tweerlei zeggen: »Neem mijn juk op u«, verstaan. De rust die voor Gods kind is weggelegd, is niet de valsche rust van den lulaard, maar de echt menschelijke, van God verordende rust. Ruste na den arbeid, gelijk God van zijn